

ПРАВОВІ АСПЕКТИ ЦИФРОВІЗАЦІЇ БІРЖОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Олексій Геннадійович БАРИШЕВ,

*аспірант відділу організації освітньо-наукової
підготовки Харківського національного
університету внутрішніх справ*

Сучасна епоха глобалізації та цифровізації докорінно змінює економічні та правові відносини у сфері біржової діяльності. Впровадження цифрових технологій, таких як блокчейн, штучний інтелект, хмарні обчислення та великі дані, сприяє трансформації біржового ринку, підвищуючи ефективність торгів, доступність інформації та прозорість операцій. Однак ці зміни породжують і нові виклики, зокрема у сфері правового регулювання. Невідповідність існуючої нормативно-правової бази сучасним технологічним реаліям може створювати правову невизначеність, підвищувати ризики зловживань та загрожувати стабільності ринку.

Одним із ключових викликів правового регулювання цифровізації біржової діяльності є невідповідність існуючих правових норм сучасним технологіям. Розвиток блокчейн-технологій, алгоритмічної торгівлі та цифрових платформ для біржової діяльності відбувається значно швидше, ніж адаптація правової бази до нових реалій. Наприклад, блокчейн, що використовується для реєстрації угод та зберігання даних, забезпечує високий рівень прозорості, але одночасно викликає суперечки щодо його відповідності традиційним стандартам ведення бухгалтерського обліку та звітування. Питання правового статусу цифрових активів, зокрема криптовалют, токенів і інших фінансових інструментів, залишається відкритим, оскільки різні країни дотримуються власних підходів до їх регуляції, що ускладнює міжнародні операції. Крім того, цифровізація посилює проблему кібербезпеки та захисту персональних даних. Зростання обсягів електронних транзакцій створює нові можливості для кіберзлочинців, які можуть порушити функціонування біржових платформ, зламати облікові записи або викрасти конфіденційну інформацію. Сучасне законодавство в багатьох країнах недостатньо охоплює ці питання, що робить біржі вразливими до атак і підриває довіру інвесторів. Наприклад, відсутність чітко встановлених зобов'язань щодо мінімальних стандартів кіберзахисту для біржових платформ ускладнює їхню відповідальність перед учасниками ринку в разі інцидентів.

Додатковим викликом стає транснаціональність цифрових операцій, що породжує складності з юрисдикційним регулюванням. Біржові угоди, укладені за участі сторін із різних країн, нерідко викликають спори щодо застосовного права. Особливо це стосується цифрових активів, які можуть одночасно підпадати під юрисдикцію кількох держав із відмінними правовими підходами. Це створює ризики правової невизначеності, які можуть бути вирішені лише шляхом уніфікації міжнародних норм або встановлення механізмів ефективної взаємодії між регуляторами різних країн.

Розвиток правового регулювання цифровізації біржової діяльності в умовах глобалізації потребує гармонізації законодавства на міжнародному рівні. З огляду на транснаціональний характер сучасних цифрових технологій, ва-

жливо створити уніфіковані підходи до регуляції цифрових активів, біржових операцій та інноваційних платформ. Цього можна досягти шляхом укладення міжнародних договорів, які закріплюють загальні принципи регулювання, або розробки модельного законодавства для використання у національних правових системах. Значну роль у цьому процесі можуть відігравати міжнародні організації, такі як ООН, G20 або Міжнародна організація цінних паперів, які мають ресурси та вплив для забезпечення глобальної координації. Уніфікація норм сприятиме зменшенню правової невизначеності, полегшенню транскордонних операцій та підвищенню довіри до ринку. Для ефективного регулювання цифрових технологій у біржовій діяльності важливим кроком є впровадження спеціалізованих норм, що враховують їхню специфіку. Законодавчі акти повинні охоплювати аспекти використання смарт-контрактів, алгоритмічної торгівлі та штучного інтелекту. Смарт-контракти можуть спростити виконання угод, але їхній юридичний статус і механізми забезпечення виконання вимагають чіткого визначення. Також важливо врегулювати питання використання алгоритмів для прогнозування ринкових трендів і прийняття рішень, що забезпечить захист учасників ринку від можливих маніпуляцій та несправедливих практик. Розробка таких норм має враховувати технічні стандарти, які забезпечують сумісність технологій і прозорість їхнього використання.

Ми вважаємо, що окрему увагу слід приділити забезпеченню прозорості та захисту прав інвесторів у цифровізованому біржовому середовищі. Цифрові технології відкривають нові можливості для залучення капіталу, зокрема через краудфандингові платформи, токенизацію активів та інші інноваційні методи. Однак для забезпечення довіри інвесторів необхідно впроваджувати чіткі механізми розкриття інформації про ризики, фінансовий стан емітентів і умови участі в інвестиційних проектах. Крім того, регуляторні органи повинні здійснювати ефективний контроль за дотриманням законодавчих вимог і забезпечувати інвесторам доступ до правових засобів захисту у разі виникнення конфліктних ситуацій. Лише завдяки комплексному підходу до регулювання цифровізації біржової діяльності можна створити умови для її сталого розвитку в умовах глобалізації.

Отже, цифровізація біржової діяльності є невід'ємною складовою сучасного глобалізованого світу, яка приносить значні вигоди, але разом із тим породжує нові виклики у сфері правового регулювання. Адаптація законодавства до потреб цифрової економіки, забезпечення кібербезпеки та гармонізація міжнародних норм є ключовими завданнями для забезпечення стабільності і прозорості біржового ринку. Лише комплексний підхід до вирішення цих питань дозволить максимально реалізувати потенціал цифровізації, водночас мінімізуючи пов'язані з нею ризики.